

Handel med forfalskede lægemidler

Sammenfatning

Sammenfatning

Denne rapport indgår i en række undersøgelser, der foretages af OECD og Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret (EUIPO), og har til formål at øge indsigten i de problemer og udfordringer, som myndighederne, virksomhederne og samfundet står over for i forbindelse med handel med forfalskede lægemidler.

De ulovlige markeder for forfalskede lægemidler er attraktive for falsknere på grund af den høje fortjeneste, begrænset risiko for afsløring og retsforfølgelse, lave straffe, og muligheden for at få forbrugerne til at tro, at de forfalskede produkter er ægte. I 2016 nåede den internationale handel med forfalskede lægemidler op på 4,4 mia. amerikanske dollars, hvilket udgør en trussel mod den offentlige sundhed og sikkerhed og beriger de kriminelle og den organiserede kriminalitet. Heri er ikke medregnet den meget store mængde ulovlige lægemidler, der fremstilles og forbruges på hjemmemarkedet. Forfalskede lægemidler forvolder ikke kun økonomisk skade i sektoren, men er også en betydelig trussel mod folkesundheden, da de ofte ikke er korrekt formuleret og kan indeholde farlige ingredienser.

I perioden 2014-2016 blev der beslaglagt forfalskede lægemidler for alvorlige sygdomme, bl.a. malaria, hiv/aids og kræft. Dertil kom antibiotika, livsstilsmedicin, smertestillende midler, diabeteslægemidler og lægemidler til behandling af centralnervesystemet.

Hvad var resultaterne af denne undersøgelse?

Undersøgelsen samlede og analyserede et unikt internationalt sæt data over toldvæsnets beslaglæggelser og andre håndhævelsesdata, kombineret med strukturerede interview med eksperter fra erhvervsliv, handel og toldvæsen, og tog sigte på at kvantificere værdien og omfanget af samt tendensen inden for handelen med forfalskede lægemidler.

Dette viste, at Folkerepublikken Kina, Hongkong (Kina), Singapore og Indien er de primære oprindelsesøkonomier for forfalskede lægemidler. Mens Kina og Indien er de største producenter af forfalskede lægemidler, fungerer De Forenede Arabiske Emirater, Singapore og Hongkong (Kina) som transitøkonomier. Andre relevante transitlande for forfalskede lægemidler er Yemen og Iran.

Herfra kan der blive sendt forfalskede lægemidler til hele verden, men de afrikanske økonomier, Europa og USA er tilsyneladende de primære mål.

Hvilke udfordringer er der?

For en vellykket markedsføring af forfalskede lægemidler er falsknerne nødt til at trænge ind i leverandørkæderne, der for størstedelens vedkommende overvåges nøje af producenterne og kontrolmyndighederne. Grossisterne med ansvar for distributionen af de fleste lægemidler er sikrede, men der er tusindvis af sekundære distributører, som er mere sårbare over for indtrængen af falsknere. Påvisning af forfalskede lægemidler kræver ekspertundersøgelser,

som kan være dyre. Det er afgørende for falsknernes success at de kan emballere produkterne, så de ligner ægte produkter, ligesom produkterne skal ligne originalerne.

Indførslen af frihandelsområder har gjort handelen med forfalskede lægemidler lettere og skabt en markedsplads for emballering og genemballering af produkter på måder, der effektivt slører deres faktiske oprindelse.

I alle lande er der udfordringer, men de er særligt store i udviklingslandene, hvor uformel distribution er mere udbredt og mindre sikker. I alle lande er udfordringerne vokset i takt med udviklingen af dubiøse onlineapoteker, som ofte sælger forfalskede lægemidler billigt. Forbrugerne har vist, at de er villige til at løbe risici ved onlinekøb af produkter og undertiden ser bort fra konsekvenserne af at købe og bruge produkter, som kan være ukorrekt formuleret.

Handelen med forfalskede lægemidler er også blevet stimuleret gennem den eksplosive vækst i postforsendelse af varer. Post- og kurerforsendelser udgjorde over 95 % af toldvæsenets beslaglæggelser af lægemidler i 2014-16, hvilket lå betydeligt over gennemsnittet for andre produkter. Utilstrækkelige oplysninger på postforsendelser gør det vanskeligt at afsløre og beslaglægge produkter i den nationale og internationale handel. Ved import har toldvæsenet på importtidspunktet sædvanligvis kun adgang til dokumentationen i papirform, som let kan være ukorrekt.

Myndigheder og erhvervsliv har arbejdet tæt sammen om at bekæmpe forfalskede og underlødige lægemidler. Foranstaltningerne spænder fra lovindgreb til håndhævelses- og oplysningskampagner. På internationalt plan er der mange initiativer på vej til at takle det stigende problem med forfalskede lægemidler, herunder Interpol- og WHO-forvaltede programmer til kriminalitetsbekæmpelse.

Hvilke følger har det?

Følgerne af forfalskede lægemidler mærkes på mange niveauer, herunder følgende:

- Sundhedsskader hos enkeltpersoner eller utilstrækkelig behandling af deres medicinske behov. Skøn viser, at mellem 72 000 og 169 000 børn om året kan dø af lungebetændelse efter at have fået forfalsket medicin, og at falsk malariamedicin kan være ansvarlig for yderligere 116 000 dødsfald.
- Tab i salg og forringet omdømme for retmæssige producenter. Virksomheder registreret i USA er hårdest ramt af handelen med forfalskede lægemidler. Næsten 38 % af alle beslaglagte forfalskede lægemidler krænker intellektuelle ejendomsrettigheder tilhørende virksomheder registreret i USA. Dog er andre OECD-lande også stærkt berørt (navnlige Schweiz, Tyskland og Frankrig).
- Omkostninger og tab af indtægter for myndigheder og erhvervsliv. I ét skøn anslås det, at myndighederne i EU mister indtægter i størrelsesordenen 1,7 mia. EUR som følge af forfalskede lægemidler.
- Udgifter til at behandle patienter for de negative sundhedsmæssige følger af brug af forfalskede lægemidler.
- Miljøforurening forårsaget af ureguleret kriminel aktivitet, der involverer potentielt toksiske kemikalier.
- Sociale omkostninger i form af øget organiseret kriminalitet og tab af arbejdspladser — som anslås til over 80 000 job i lægemiddelsektoren i EU og andre sektorer, der leverer varer og tjenesteydelser til den.

Hvad vil der ske?

Ulovlig handel med forfalskede og piratkopierede varer er et betydeligt og voksende problem, som er steget fra 2,5 % af verdenshandelen i 2013 til 3,3 % i 2016. Globaliseringen åbner nye muligheder for, at kriminelle netværk kan udvide rækkevidden og omfanget af deres ulovlige handel med forfalskede og piratkopierede varer.

Formålet med analysen i denne rapport er at hjælpe beslutningstagere i den offentlige og private sektor med at få større indsigt i arten og omfanget af den globale handel med forfalskede lægemidler og udvikle passende, sammenhængende og evidensbaserede politiske tiltag. Problemer, der kræver øjeblikkelig opmærksomhed, er den utilstrækkelige afskrækkende virkning på grund af relativt lave straffe, udviklingen i e-handelen og dennes rolle samt de rammer og faktorer, der er knyttet til misbruget af små pakker til handel med forfalskede lægemidler.